

Vragen & Antwoorden

naar aanleiding van informatiebijeenkomst voor gemeenten over het Experiment Gesloten Coffeeshopketen

Dit document met vragen en antwoorden is bedoeld voor gemeenten. De vragen in dit document zijn gesteld tijdens een informatiebijeenkomst voor gemeenten op 11 maart 2020 over de teelt van hennep en hasjiesj¹ in het kader van het Experiment Gesloten Coffeeshopketen, of middels een e-mail voorafgaande aan deze bijeenkomst. Bij dit document wordt een verslag van de bijeenkomst, alsmede de Powerpointpresentatie die is gebruikt, meegestuurd.

De antwoorden zijn gebaseerd op de wet- en regelgeving Experiment Gesloten Coffeeshopketen. Sommige regelgeving is nog niet definitief. Daarom kunnen de antwoorden op de vragen nog wijzigen.

Ga naar <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/experiment-gesloten-coffeeshopketen-wietexperiment> voor de meest actuele informatie. Via deze website kun je je ook abonneren op nieuws over het experiment. De ministeries informeren gemeenten ook per e-mail over de ontwikkelingen van het experiment. Je kunt je via experimentgeslotencoffeeshopketen@minjenv.nl aanmelden voor deze e-mails.

Experiment algemeen

Wanneer treedt de wet Experiment Gesloten Coffeeshopketen in werking?

Het experiment start nadat alle wet- en regelgeving in werking is getreden. Dat kan als het advies van de Raad van State op het ontwerpbesluit Experiment Gesloten Coffeeshopketen is verwerkt en alle wet- en regelgeving is gepubliceerd. Het is (nu, mede vanwege problematiek coronavirus) onduidelijk wanneer dat precies zal zijn.

Waarom is gekozen voor een looptijd van vier jaar voor de uitvoering van het experiment?

Een experiment heeft in beginsel een beperkte, tijdelijke looptijd met een duidelijk begin en eind. Het doel van het experiment is om te bezien of en hoe op kwaliteit gecontroleerde hennep gedecriminaliseerd aan de coffeeshops toegeleverd kan worden en wat de effecten hiervan zijn voor de volksgezondheid, criminaliteit, openbare orde en veiligheid en overlast. Voor een termijn van vier jaar is gekozen om voldoende inzicht in de effecten daarvan te kunnen verkrijgen.

Kan het kabinet besluiten door te gaan met de legale coffeeshopketen?

Ja. In het vierde jaar van de experimenteerfase wordt een evaluatie opgeleverd door onafhankelijke wetenschappers. Het dan zittende kabinet besluit dan over het vervolg. Indien er besloten wordt om door te gaan met de legale coffeeshopketen kan het experiment met 1,5 jaar worden verlengd, zodat de landelijke wet- en regelgeving aangepast kan worden.

¹ Hierna wordt voor de leesbaarheid enkel gesproken over hennep.

Opzet teelt

Mag een teler op meerdere locaties gevestigd zijn?

Ja, dat is toegestaan. De locaties kunnen ook in meerdere gemeenten liggen.

Waarom is ervoor gekozen dat de teeltlocaties niet per se gevestigd moeten zijn in de gemeenten waar de verkoop van legale hennep plaats gaat vinden?

Een teler kan zich in elke gemeente in Nederland vestigen. Zo is het ook voor bestaande telers, bijvoorbeeld telers die nu een ander gewas telen en al dan niet gedeeltelijk willen overstappen op de teelt van hennep, of andere ondernemers die relatief makkelijk kunnen overstappen op de teelt van hennep, mogelijk om aan het experiment deel te nemen. Voor het realiseren van een gesloten coffeeshopketen is niet noodzakelijk dat de teelt en verkoop in dezelfde gemeente plaatsvinden.

Is er een maximumeis aan de hoeveelheid planten die een teler heeft?

Nee. Wel is het zo dat een teler bij de vergunningsaanvraag aannemelijk moet maken dat hij bij de aanvang van het experiment een minimum hoeveelheid (en minimaal tien variaties) hennep kan produceren. Wat die minimum hoeveelheid betreft, deze wordt bij ministerieel besluit kenbaar gemaakt zodra het aanvraagtijdvak wordt opengesteld.

Mag een coffeeshop bij meerdere telers hennep afnemen?

Ja. Het staat de coffeeshophouder vrij om te bepalen van welke aangewezen teler(s) hij producten afneemt.

Hebben de ministeries onderzocht of het voor een teler mogelijk is om binnen vier jaar de kosten eruit te halen?

Nee. Er wordt duidelijk gecommuniceerd dat telers een aanwijzing voor vier jaar krijgen. De beantwoording van de vraag of een teler investeringen eruit kan halen binnen deze termijn, hoort bij de voorbereiding van de ondernemer zelf.

Zijn er vergelijkingen te trekken met ervaringen van teeltondernemingen uit de Verenigde Staten en Canada?

Waar mogelijk, wordt geput uit de ervaringen van de Verenigde Staten en Canada. Wel is het zo dat het in zowel de Verenigde Staten als Canada een hele andere situatie betreft. In Nederland gaat het om een beperkt aantal telers (maximaal tien), dat voor een beperkt aantal coffeeshops (79) gaat telen. De omvang van het experiment is niet vergelijkbaar met die in de Verenigde Staten en Canada. Daar geldt bijvoorbeeld dat iedereen die een vergunning aanvraagt en voldoet aan de gestelde eisen die gelden voor vergunningverlening, in principe een vergunning krijgt. Daarnaast zijn de uitgangspunten verschillend. In Nederland is het gedoogbeleid het vertrekpunt, met bestaande coffeeshops. In het kader van de teelt van medicinale cannabis werden in de Verenigde Staten en Canada al teeltlicenties uitgegeven. Bij legalisering van hennep voor recreatief gebruik in de Verenigde Staten en Canada is een deel van de telers, dat al over een licentie voor de teelt van medicinale cannabis beschikte, ook cannabis voor recreatief gebruik gaan telen.

Kan een indicatie gegeven worden van het aantal geïnteresseerde telers?

Nee. Geïnteresseerde telers die met de ministeries contact zoeken worden geadviseerd om in gesprek te gaan met gemeenten. Een aantal telers heeft dit al gedaan, maar het is onbekend hoeveel telers bij één of meerdere gemeenten aankloppen. Een aantal gemeenten heeft bij de ministeries aangegeven te zijn benaderd, maar niet elke gemeente heeft dit naar verwachting gedaan. Dit is ook geen verplichting. Ook is geen zicht op het aantal telers dat zich nog niet gemeld heeft bij de ministeries of gemeenten. Dit maakt dat het niet mogelijk is een indicatie te geven.

Selectie telers

Vanaf wanneer kunnen kandidaat-telers een aanvraag indienen?

De procedure voor het aanvragen van een aanwijzing als teler kan van start gaan na de inwerkingtreding van de wet- en regelgeving Experiment Gesloten Coffeeshopketen.

Hoelang duurt het selectieproces van de telers?

De voorbereiding van het experiment, waaronder de selectieprocedure van telers, duurt ten minste één jaar.

Moet een kandidaat-teler in het aanvraagformulier al een specifieke locatie noemen?

Een aanwijzing is niet alleen nauw verbonden met de persoon van de aanvrager en zijn onderneming, maar ook met de locatie. Bij de aanvraag zal de aanvrager een ondernemingsplan moeten indienen, dat toegesneden is op de (beoogde) teeltlocatie. De aanvrager wordt gevraagd gemotiveerd uiteen te zetten op welke locatie hij voornemens is de teelt te gaan uitvoeren. Een potentiële teler zal zich daarbij bewust moeten zijn van het feit dat er lokale regels gelden of andere toestemmingen vereist kunnen zijn. Om als teler te kunnen worden aangewezen is het niet noodzakelijk dat de kandidaat-teler al feitelijk beschikt over de beoogde teeltlocatie. Indien die eis zou worden gesteld, zou de potentiële kandidaat al worden geconfronteerd met de kosten van (het bemachtigen van) een teeltlocatie terwijl hij nog geen zicht heeft op een aanwijzing als teler.

Kan ruimtelijke ordening-regelgeving een afwijzingsgrond zijn?

Ruimtelijke ordening-regelgeving is in beginsel geen afwijzingsgrond voor de aanvragen die worden ingediend. Wel moet de kandidaat-teler aannemelijk kunnen maken dat hij in staat is om in een bestendige productie en levering van hennep of hasjiesj te kunnen voorzien. Daarin zal de kandidaat-teler niet slagen als onomstotelijk vaststaat dat de ingebruikneming van een beoogde locatie niet mogelijk is. Verder is het zo dat aan een verleende aanwijzing een termijn verbonden kan worden waarbinnen een aanwijzing in gebruik genomen dient te worden. Als aan die voorwaarde niet kan worden voldaan, bijvoorbeeld omdat een bestemmingsplan moet worden aangepast of een procedure voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning lang duurt, kan dat ertoe leiden dat een aanwijzing wordt ingetrokken. Daarom wordt kandidaat-telers geadviseerd om tijdig met gemeenten in gesprek te gaan en te onderzoeken welke lokale eisen gelden.

Mag een kandidaat-teler meerdere gemeenten opgeven als mogelijke teeltlocaties en pas na de aanwijzing kiezen?

Een kandidaat-teler moet per onderneming een aanvraagformulier en ondernemersplan indienen. Een onderneming mag meerdere teeltlocaties hebben en die teeltlocaties mogen verspreid zijn

over verschillende gemeenten. Als de aanvraag wordt gehonoreerd, geldt de aanwijzing wel voor al die teeltlocaties. Als een kandidaat-teler wil meedingen in de aanvraagprocedure met verschillende teeltlocaties waaruit hij later een keuze wil maken, dan moet de aanvrager per locatie (of locaties die gezamenlijk de onderneming zullen vormen) een aanvraagformulier en ondernemersplan indienen.

Waarom is gekozen voor loting als onderdeel van de selectie?

Er wordt geloot als er meer dan tien kandidaat-telers een aanvraag hebben ingediend en voldoen aan de eisen. Een loting is één van de mogelijkheden voor de verdeling van schaarse rechten. Andere mogelijkheden zijn een verdeling op basis van een vergelijking van alle aanvragen, een verdeling op volgorde van binnenkomst of een verdeling op basis van veiling. Deze opties zijn niet als wenselijk beschouwd. Bij de verdeling op basis van een vergelijking heeft daarbij een rol gespeeld dat in verband met de illegaliteit van cannabis van aanvragers een goede vergelijking op bijv. basis van kennis en ervaring niet mogelijk is. Als alternatief had ook voor een aanbesteding gekozen kunnen worden, maar in dat geval zou sprake zijn van een overeenkomst tussen de overheid en een teler op basis waarvan de teler tegen betaling hennep ten behoeve van het experiment produceert. In het kader van het experiment is marktwerking tussen producent en afnemers wenselijk, zonder dat de overheid hierbij partij is. Om die reden is gekozen voor een stelsel waarbij telers worden geselecteerd die op basis van een vergunning ('aanwijzing als teler') hennep ten behoeve van het experiment mogen produceren. Bovendien kan in verband met de illegaliteit van cannabis van aanvragers geen productportfolio worden gevraagd. Dit zou te ondervangen zijn door in de aanbestedingsprocedure één of meer proefteelten op te nemen. Het nadeel hiervan is dat dit niet alleen meer tijd vraagt, maar dat aanvragers hierdoor ook kosten moeten gaan maken door een teeltfaciliteit in te richten zonder het vooruitzicht te hebben uiteindelijk te gaan telen.

Wordt het personeel van een teeltonderneming ook gescreend?

Ja, van het personeel van een teeltonderneming wordt een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) geëist.

Waarom wordt de Bibob-screening pas aan het einde van het selectieproces uitgevoerd?

Gelet op de tijd en kosten die gemoeid zijn met de Bibob-screening, is ervoor gekozen enkel de (maximaal tien) kandidaat-telers die daadwerkelijk in aanmerking komen voor een aanwijzing, aan een Bibob-screening te onderwerpen.

Waarom is gekozen voor Bibob als screeningsinstrument terwijl deze zijn beperkingen heeft? En waarom is ervoor gekozen om buitenlandse telers toe te laten terwijl bekend is dat buitenlandse autoriteiten niet verplicht zijn om mee te werken aan het onderzoek?

Er is gekozen om gebruik te maken van bestaande screeningsinstrumenten, namelijk de VOG en Bibob, ondanks de beperkingen van zowel de VOG-screening als Bibob-screening t.a.v. niet-Nederlanders. Overwogen is om niet-Nederlanders uit te sluiten van het experiment. Echter is dit enkel zinvol als naast de betrokkene ook de niet-Nederlandse zogenaamde Bibob-relaties uitgesloten worden van het experiment. Dit is vrijwel niet controleerbaar en daardoor niet uitvoerbaar. Bovendien zou daarmee het risico op stroman-constructies vergroot worden wat onwenselijk wordt geacht.

Wordt bij een Bibob-screening ook gekeken naar de aandeelhouders?

Ja. In het Bibob-vragenformulier dat ingediend dient te worden t.b.v. de Bibob-screening wordt ook gevraagd naar de aandeelhouders.

Advies burgemeester

Kan de burgemeester nu al aan de ministers aangeven dat een teeltonderneming niet welkom is in de gemeente?

Nee. Iedere aanvraag wordt in behandeling genomen, conform de wet- en regelgeving. De burgemeesters worden gedurende de selectie wel om een advies gevraagd. Dit betreft een zwaarwegend advies aan de ministers t.a.v. de gevolgen van een teeltlocatie voor de openbare orde en veiligheid.

Kan een gemeente in gesprek met een kandidaat-teler aangeven dat een teeltonderneming niet welkom is in de gemeente?

Het is aan de gemeente hoe gecommuniceerd wordt aan kandidaat-telers over de potentiële vestiging en welke lokale eisen gelden (bijvoorbeeld ruimtelijke ordeningseisen).

Kan het ministerie een seintje geven aan de betreffende gemeente als een kandidaat-teler een aanvraag indient? Dan kan de gemeente zich voorbereiden op het burgemeestersadvies.

De tijd tussen het moment waarop duidelijk is dat een aanvraag aan de formele vereisten voldoet en het moment dat burgemeesters daadwerkelijk om advies worden gevraagd is heel kort. Een seintje zal dan niet zinvol zijn. Dat is anders als besloten wordt om het advies van de burgemeester toch pas uit te vragen ná de materiële toets.

Bij welk aantal aanvragen beslissen de ministers dat het advies van de burgemeester gevraagd wordt ná de materiële toets i.p.v. daarvoor?

Dit is geen vastgesteld aantal. Te zijner tijd zal worden overwogen of het aantal aanvragen ertoe moet leiden dat burgemeesters om advies wordt gevraagd nadat de materiële beoordeling heeft plaatsgevonden. Onderzocht wordt of een burgemeester een langere termijn (dan zes weken) gegeven kan worden als de burgemeester om meerdere adviezen wordt gevraagd, omdat er meerdere aanvragen ingediend zijn voor de betreffende gemeente.

Welke informatie van het aanvraagformulier krijgt de burgemeester vooraf aan het burgemeestersadvies? En krijgt de burgemeester het Bibob-vragenformulier dat is ingevuld door de telers?

Het aanvraagformulier bestaat uit verschillende delen. De eerste twee delen betreffen algemene informatie over de aanvrager en de beoogde locatie(s) van de aanvrager. Daarnaast bestaat het aanvraagformulier uit een teeltplan, een bedrijfsplan en een veiligheidsplan. De burgemeester ontvangt de algemene informatie en het veiligheidsplan t.b.v. het advies waar de burgemeester om wordt gevraagd. Onderzocht wordt nog of het bedrijfsplan ook gedeeld dient te worden om een advies over de gevolgen voor de openbare orde en veiligheid op te kunnen stellen. Het Bibob-formulier kan niet gedeeld worden, omdat kandidaat-telers dit formulier pas hoeven in te vullen als de Bibob-toetsing ook zal worden verricht en dat is pas duidelijk ná de materiële beoordeling, het advies van de burgemeester en eventueel de loting.

Kan een burgemeester uit principe een negatief advies geven?

Nee. Het advies dient betrekking te hebben op de gevolgen van een teeltlocatie voor de openbare orde en veiligheid in de gemeente.

Kan de burgemeester een advies geven onder voorwaarde van aanvullende eisen?

Ja, dat kan. Deze eisen worden in overweging genomen als voorschriften aan de aanwijzing om te telen. Bij het opstellen van eventuele voorschriften aan de aanwijzing zullen de betreffende gemeenten ook betrokken worden.

Wat gebeurt met het *zwaarwegend* advies van de burgemeester?

Het uitgangspunt is dat het advies van de burgemeester over de gevolgen voor de openbare orde en veiligheid door de ministers gevolgd wordt. In de regelgeving is opgenomen dat het advies van de burgemeester kan leiden tot een afwijzing van de aanvraag. De algemene beginselen van behoorlijk bestuur vereisen wel dat een afwijzing op een aanvraag vanwege een negatief advies van de burgemeester goed gemotiveerd wordt. Met andere woorden: hoewel een negatief advies van de burgemeester in principe gevolgd wordt door de ministers, moet dit advies deugdelijk en goed onderbouwd zijn om te kunnen leiden tot een afwijzing.

Kan de burgemeester bezwaar aantekenen bij het verlenen van een vergunning (als belanghebbende)?

Ja, de burgemeester kan als belanghebbende worden aangemerkt.

Vorbereidingsfase

Welke bestemming is passend bij een teeltlocatie?

De burgemeester is het bevoegd gezag op het gebied van de bestemming van een teeltlocatie in de gemeente. Het rijk heeft geen rol bij de ruimtelijke ordening-vraagstukken. Gemeenten waarbij deze vraag speelt wordt aangeraden contact met elkaar op te nemen om ideeën hierover uit te wisselen.

Kan de gemeente de ministeries al in een eerder stadium informeren over eventuele voorziene problemen rondom bijvoorbeeld ruimtelijke ordeningseisen, om de ministeries voor te bereiden op de extra voorbereidingstijd die daarbij komt kijken?

Ja. Aan kandidaat-telers wordt ook gevraagd welke stappen er nog ondernomen dienen te worden als een aanwijzing eenmaal is verleend.

Hoeveel tijd krijgen aangewezen telers om zich voor te bereiden op het experiment?

Zodra de telers zijn aangewezen en de teeltlocatie gereed is, kunnen zij starten met de productie van hennep. In de aanwijzing kan opgenomen worden binnen welke termijn een aanwijzing in gebruik genomen moet worden. De overgangsfase van het experiment kan pas starten als de ministers vastgesteld hebben dat de kwaliteit en diversiteit van de hennep voldoende is, bestendige levering aan coffeeshops mogelijk is en wordt voldaan aan alle voorwaarden die belangrijk zijn voor een gesloten coffeeshopketen.

Mogen telers al beginnen met telen in de voorbereidingsfase?

Ja. Teler(s) mogen in de voorbereidingsfase hun producten ook al verpakken, opslaan en vervoeren tussen eigen locaties. Teler(s) mogen hun producten nog niet verkopen aan coffeeshophouders.

Worden coffeeshophouders betrokken bij het aanbod van de telers?

Die mogelijkheid is er. Vraag en aanbod op elkaar afstemmen is van groot belang. Daarom worden telers gestimuleerd om met coffeeshophouders in overleg te treden over onder andere de kwaliteit, kwantiteit en variëteit van het aanbod en te onderhandelen over de prijs.

Stel dat de voorbereidingen van één (of meerdere) teler(s) langer duren dan vooraf ingeschat, start het experiment dan zonder deze teler(s)? Of wordt iemand van de wachtlijst gehaald?

Er wordt onderzocht welke scenario's wenselijk zijn.

Experimenteerfase

Hoe wordt de informatie-uitwisseling geregeld tussen teeltgemeenten en coffeeshopgemeenten?

In de regelgeving voor het experiment is geen informatie-uitwisseling in het kader van het experiment tussen teeltgemeenten en coffeeshopgemeenten geregeld. In het kader van de (bestuurlijke) monitoring van het experiment wordt wel nagedacht over een structuur voor bestuurlijk overleg met alle betrokkenen, ook teeltgemeenten, om elkaar op de hoogte te houden van hetgeen zich afspeelt.

Hoe gaan toezicht en handhaving vorm krijgen tijdens het experiment?

Er zullen drie toezichthouders zijn die ieder voor een deel verantwoordelijk zijn voor toezicht en handhaving: de Inspectie Justitie en Veiligheid (IJenV), de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) en burgemeesters van de tien deelnemende gemeenten. De IJenV is gedurende het experiment verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van eisen die samenhangen met de geslotenheid van de keten (incl. beveiliging teeltlocaties, afvalstromen en vervoer). De NVWA zal toezicht houden op de naleving van de eisen die zien op de teelt en kwaliteit van de hennep en de verpakkingen. De burgemeesters van de deelnemende gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezicht op de eisen gesteld aan de coffeeshops, met dien verstande dat de IJenV ook toezicht houdt op de coffeeshops voor zover het om de geslotenheid van de keten gaat. De toezichthouders maken over de afbakening van hun werkterrein afspraken in handhavingsarrangementen.

Wat is de rol van de politie en het Openbaar Ministerie?

Politie en het Openbaar Ministerie (OM) hebben geen specifieke rol in het toezicht in het kader van het experiment, aangezien er een gereguleerde keten ontstaat. Indien de deelnemers aan het experiment de regels overtreden kunnen politie en OM overgaan tot strafrechtelijk optreden, al dan niet naast bestuurlijk optreden, als dit gewenst is. Tevens geldt voor hen de verantwoordelijkheid voor opsporing en vervolging in geval van overtredingen van strafrechtelijke bepalingen die niet in het kader van het experiment buiten werking zijn gesteld.

(Hoe) wordt informatie van controles van de Inspectie Justitie en Veiligheid gedeeld met de gemeente?

De IJenV, NVWA en de deelnemende (coffeeshop)gemeenten maken afspraken met elkaar in een handhavingsarrangement. Gemeenten met een teeltlocatie hebben geen toezichhoudende taak in het kader van het experiment. Wel zal, als ten aanzien van een aangewezen teler vanwege niet-naleving van de eisen een handhavingsbesluit wordt opgelegd, de burgemeester van de gemeente waar de teler is gevestigd daarover worden geïnformeerd. Indien toezichhouders van gemeenten bij een teeltlocatie vanwege andere toezichhoudende rollen (bijv. i.h.k.v. Omgevingswetgeving) op situaties stuiten, dan kan een signaal gegeven worden aan de NVWA of de IJenV.

Krijgt een gemeente met een teeltlocatie extra politiecapaciteit toegewezen?

Nee. De inzet van politiecapaciteit is in eerste instantie een aangelegenheid waarover binnen de lokale driehoek wordt gesproken. We staan gezamenlijk voor de veiligheid van het experiment. Daarom identificeert een werkgroep Veiligheid, die onlangs gestart is, met enkele vertegenwoordigers van deelnemende (coffeeshop)gemeenten, politie en OM risico's die binnen het experiment spelen. Vervolgens wordt bezien welke maatregelen er nu per risico zijn genomen, en wat er aanvullend nodig is. Op basis daarvan worden bestuurlijke afspraken geformuleerd over wat er moet gebeuren als zich toch incidenten voordoen. Deze afspraken kunnen ook de inzet van capaciteit of middelen inhouden. Zodra bekend is in welke gemeenten telers zich zullen vestigen, zullen de desbetreffende teeltgemeenten uitgenodigd worden om aan deze werkgroep deel te nemen.

Wat gebeurt bij wijzigingen van de teeltonderneming tijdens het experiment?

Een aangewezen teler is verplicht om de ministers op de hoogte te houden van alle omstandigheden die voor de aanwijzing van belang kunnen zijn. Het gaat daarbij onder andere om een overdracht van de rechtspersoon of een wijziging in de bedrijfsstructuur. Dit geldt ook voor omstandigheden die betrekking hebben op de voorschriften die aan de aanwijzing gekoppeld zijn.